

KANTTEKENINGEN

ver weg, zoodat ik ze mij niet kan herinneren en eenzaam heerschte de Rembrandt.

Een moeder, rechts op het breede, niet hooge doek — het schilderij is een „kniestuk”; laat een kind dartelen op haar schoot; zij draagt een fantastische japon, het kind is in een warm rose, kleur die bij Rembrandt zeldzaam is, evenals blauw. De moeder is verzonken in blijde bewondering, haar aandacht is geheel voor dit, jongste, dat zij aanbiddelijk vindt en waarmee zij zich van de andere familieleden, den vader en de twee meisjes, schijnt af te zonderen. De twee dochtertjes zijn levendig en speelsch, stellig onrustige modellen, een van haar draagt een schaal roode en witte bessen, achter hen staat de vader.

Dit schilderij is, voor mij, het type van het, door de opdrachtgevers niet aanvaarde portret, ik zou bijna zeggen; het is niet geijkt genoeg. Een der meisjes, en profil, „je ziet de oogen niet” — de vader is niet 't indrukmakend gezinshoofd — allicht werd 't jongste ouwelijk bevonden, op de gelijkenis was misschien ook een en ander aan te merken — het was een portret waarvan de maker geen plezier had.

Misschien, het zijn maar veronderstellingen — heeft dit schilderij wel maanden, jaren, op het atelier gestaan, in een donkeren hoek, tusschen andere doeken, omdat Rembrandt het niet meer zien kon, totdat hij het op een goeden dag, plotseling te voorschijn haalde. In het volle licht bekeek hij het „alsof het zijn ergste vijand was”, zooals Titiaan het noemde en toen, in een geweldig élan, heeft hij groote veranderingen gemaakt. De rijke lappen en draperieën van het atelier, diep helder sterk rood, wierp hij over den schoot der moeder, het kind kreeg een warm rose, deze combinatie van rooden en rose gaf aan die beiden een wilde vreugd. Voor de meisjes had hij de kleuren der rijpe reine Claude en nu kon hij in dit nieuw kleurgamma en op die plaats geen koel wit gebruiken, zelfs geen lichte plek en schilderde dus den plooi kraag van den vader eenvoudig wèg, wat hem iets ongekleeds geeft.

Nu was het een fantastisch verkleede voorstelling geworden, geïnspireerd door, misschien wel, een gewone Amsterdamsche koopmansfamilie, nu was het een uitbundig feestelijk geheel, in magnifique kleuren en het geleek in niets op andere familiegroepen. . . . zoo was 't goed. Vermoeid liet de meester zich in een stoel zinken en bleef uren zoo en keek en keek en wist dat hij dat portret gered had, na jaren. Voor eeuwen.

Veronderstellingen; het zouden evengoed familieleden kunnen wezen van den schilder; die laten zich wel verkleeden, toetakelen zelfs, die poseeren zooals hij 't verkiest, omdat zij in hem gelooven en van hem houden. . . . Wij zullen 't niet te weten komen.